

Projekt

Lantbruk

Rapport avseende spridning av bekämpningsmedel intill
dräneringsbrunnar 2018

Syfte

Syftet med projektet var att kontrollera hur spridningen av bekämpningsmedel sker runt dräneringsbrunnar. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (2015:2) ska ett fast skyddsavstånd om 2 meter upprätthållas.

Bakgrund

I 3 kap 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (2015:2) framkommer att fasta skyddsavstånd måste iakttas vid spridning av bekämpningsmedel intill vissa typer av objekt, se nedan;

3 kap. Spridning av växtskyddsmedel

Fasta skyddsavstånd

1 § Den som sprider växtskyddsmedel utomhus ska hålla följande minsta skyddsavstånd.

- 1. 2 meter till öppna diken samt till dagvattenbrunnar och dräneringsbrunnar;*
- 2. 6 meter till sjöar och vattendrag räknat från strandlinje för högvattenyta eller strandbrinkens överkant, och*
- 3. 12 meter till dricksvattenbrunnar.*

Vidare framkommer att det fasta skyddsavståndet ska uttökas om omgivningen är extra känslig av något slag, t.ex. om det på intilliggande fält odlas ekologiska grödor eller om en granne har sin tomt intill. Hur stort skyddsavstånd man ska hålla kan bero på många faktorer, se nedan;

Anpassade skyddsavstånd

2 § Utöver vad som följer av 1 § ska den som yrkesmässigt sprider växtskyddsmedel utomhus alltid bestämma och hålla skyddsavstånd till vattentäcker, sjöar och vattendrag och omgivande mark. Skyddsavstånden ska anpassas efter omständigheterna på platsen för spridningen, varvid särskild hänsyn ska tas till

- 1. på platsen för spridning rådande temperatur, vindförhållanden och övriga väderförhållanden,*
- 2. det avsedda spridningsområdets utbredning i vindriktningen,*
- 3. växtskyddsmedlets egenskaper,*
- 4. omgivningens känslighet för medlet, samt*
- 5. den använda spridningsmetodens precision.*

3 § För att bestämma anpassade skyddsavstånd enligt 2 §, ska den som avser att sprida växtskyddsmedel med bogserad eller maskinburen spruta ha utrustning för att bestämma temperatur, vindriktning och vindhastighet på platsen för spridning. Vindhastigheten ska kunna bestämmas med en noggrannhet av $\pm 0,5$ m/s.

Undantag 4 § Bestämmelserna i 1-3 §§ gäller inte vid användning som har karaktär av punktbehandling och som har en sådan begränsad omfattning att människors hälsa och miljön inte riskerar att skadas.

Genomförande

Projektet genomfördes under maj och juni månad 2018. Områden valdes ut kommunvis och 26 platser besöktes under tre dagar. Kontrollen skedde slumpvis och rutten var inte förutbestämd eller bokad. Dokumentationen genomfördes via fotografering. Flertalet av bilderna togs ute i fält vid aktuell brunn (i det fall detta var möjligt), och någon bild kunde tas direkt från vägkanten.

Resultat

Resultatet från projektet varierade. Ungefär hälften av de besökta brunnarna följde lagstiftningens krav om 2 meters skyddsavstånd. Resultatet från resterande brunnar varierade, somliga saknade skyddsavstånd runt delar av brunnen men de flesta hade ett skyddsavstånd, dock på 1 meter. Flera hade nästan inget skyddsavstånd på det ena hållet om brunnen, men ett desto större på andra hållet.

Vid rutten uppdagades även andra avvikelseområden, som exempelvis en felaktig lagring av slam på slamplatta (slam låg utanför plattan samt en del avrinning trots den torra väderleken). Felaktig besprutning av bekämpningsmedel intill mägerhål noterades också. Enligt ovan nämnda lagstiftning med tillhörande vägledning (Vägledning om tillämpning av Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:2) om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel) framkommer att ett skyddsavstånd om 6 meter ska hållas intill sjöar och vattendrag, exempelvis mägerhål, se nedan;

Definitioner av viktiga uttryck

3 kap. 2 §

vattendrag: vattendrag som ständigt eller under en stor del av året är vattenförande såsom bäckar, åar, floder, älvar och kanaler samt småvatten eller våtmarker som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kallkällor, mägergravar och dammar

När det gäller sjöar avses en mer eller mindre stillastående och permanent vattensamling. Det finns ingen gräns för hur stor en vattensamling ska vara för att betraktas som en sjö men eftersom föreskrifternas definition av vattendrag innebär att ett skyddsavstånd om minst 6 meter ska hållas även till småvatten som t.ex. gölar och dammar har vattensamlingens storlek mindre betydelse i sammanhanget.

Slutsats

En slutsats som kan dras av detta projekt är att lantbrukarna inte alltid följer lagstiftningen om 2 meter bekämpningsmedelsfritt runt brunnar. Många lantbrukare håller ca 1 meter kring sina brunnar, vilket var lagstiftat fram till 2015. Detta skulle kunna vara en förklaring till bristen.

Eventuellt kan en av förklaringarna till den ojämna besprutningsbilden för vissa brunnar bero på typen av utrustning som använts. Idag varierar typen av spruta mycket mellan olika lantbrukare, från stora gps-styrda sprutor i vilka man i sprutans dator kan lägga in de olika brunnarna eller andra skyddsvärda objekt, till mindre brunnar som måste stängas av manuellt.

I vissa områden fanns inga dräneringsbrunnar. Detta kan bero på att dränering inte behövs p.g.a. att lättare jordar dominerar. Vidare kan konstateras att projektet borde ha gått av stapeln tidigare på våren, detta då våren 2018 var extremt torr och varm och många grödor hunnit

utvecklas i förtid.

Annat att beakta var att en del fält var nysprutade. Detta omöjliggjorde då en besiktning av brunnen i fält.

Uppföljning kommer att ske i samband med ordinarie tillsyn då detta generellt kommer att belysas.

Författare: Lina Grané och Ing-Marie Jönsson

